06/08/2020

Η Μεταμόρφωση στο Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο

/ Ορθόδοξες Προβολές

Για την Μεταμόρφωση του Σωτήρος μπορεί να διαβάσει κανείς σε τρία Ευαγγελία: το κατά Ματθαίον, το κατά Μάρκον και το κατά Λουκάν. Σήμερα κατά τη διάρκεια της ημέρας θα παραθέσουμε και τα τρία με την μετάφρασή τους και τα ερμηνευτικά σχόλια.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάγνωσή τους είναι η αναφορά στις συντμήσεις των ονομάτων και στην κωδικοποίηση των ονομάτων των ερμηνευτών.

Καλή ανάγνωση!

Η περικοπή του Ματθαίου ιζ 1 – 9

(Υπόμνημα στο κατά Ματθαίον, Π.Ν.Τρεμπέλα σελ. 313-317 εκδόσεις «ο Σωτήρ», μεταφρασμένο & μεταγλωττισμένο στη δημοτική γλώσσα!
Οι αριθμοί στις λέξεις του αρχαίου κειμένου παραπέμπουν στην αντίστοιχη ερμηνεία και ανάλυσή τους)

Συντμήσεις ονομάτων

(Πατέρες Εκκλησίας & Εκκλησιαστικοί συγγραφείς)
Α = Αθανάσιος ο Μέγας Ζ = Ζιγαβηνός Ευθύμιος
Απ = Απολλινάριος Θφ = Θεοφύλακτος Βουλγαρίας
Αυ = Αυγουστίνος Ιε = Ιερώνυμος
Β = Βασίλειος ο Μέγας Κ = Κύριλλος Αλεξανδρείας
Γ = Γρηγόριος Ναζιανζηνός Χ = Χρυσόστομος Ιωάννης
Γν = Γρηγόριος Νύσσης Ω = Ωριγένης
Δ = Δαμασκηνός Ιωάννης DB=Dict. Of the Bible,Hastings
Ε = Ευσέβιος Καισαρείας

Σύγχρονοι Θεολόγοι ερμηνευτές

The New-Century Bible, St Matthew Edited by G.H. Box on the basis of the earlier edition by Prof W.F. Slater, Edirburgh 1922 (σημειώνεται με το S).
M.J. Lagrange. Evangile selon s. Matthieu, Deuxieme edition Paris 1923 (σημειώνεται με το L).
Alf. Plummer. An exegetical commentary on the Gospel according to S. Matthew, London 1911 (σημειώνεται με το p).
W. Allen A critical and exegetical Commentary on the Gospel according to S. Matthew Third edition 1922 (σημειώνεται με το a).
A. Commentary critical, expository and practical κ.λ.π by I. Owen, New York 1864 (σημειώνεται με το o).
L. Cl. Fillion La sainte Bible commentee VII (σημειώνεται με το F).
J.A. Bengel Gnomon of the N.T. Testament translated by I. Bryce. Τόμ. A (σημειώνεται με το b).
C.L. W. Grimm Lexicon Graeco-Latinum in libros N. Lipsiae 1903. (σημειώνεται με το g).
Ν. Δαμαλά Ερμηνεία εις την Κ.Δ. τόμ. Β και Γ. Αθήναι 1892. (σημειώνεται με το δ).

Κείμενο & Ερμηνεία

Οι αριθμοί στις λέξεις του αρχαίου κειμένου παραπέμπουν στην αντίστοιχη ερμηνεία και ανάλυσή τους

Ματθ. 17,1 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ (1) παραλαμβάνει (2) ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην (3) τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει (4) αὐτοὺς εἰς ὄρος (5) ὑψηλὸν (6) κατ᾽ ἰδίαν·
Ματθ. 17,1 Έπειτα δε από εξ ημέρας επήρε μαζή του ο Ιησούς τον Πετρον και τον Ιάκωβον και τον αδελφόν αυτού Ιωάννην και ανέβηκε με αυτούς μόνον εις υψηλόν

όρος.(Μετάφραση στίχων υπό Ιωάννου Κολιτσάρα εδώ και στο εξής)

Ο ιστορικός χαρακτήρας του μυστηριώδους αυτού συμβάντος είναι εγγυημένος, 1) από το ότι παρουσιάζεται τελείως απίθανη η επινόηση. Τίποτα δεν υπήρξε στην προηγούμενη ζωή του Χριστού, το οποίο να καθιστά πιθανή την εμφάνιση του Μωϋσή και του Ηλία και κανένα παρόμοιο γεγονός δεν συναντιέται στην Π.Δ., αφού η δόξα του Μωϋσή στο Σινά ήταν τελείως διαφορετική, 2) από τη μαρτυρία και των τριών συνοπτικών (Ματθαίος, Μάρκος, Λουκάς), 3) από την αξιοσημείωτη επιβολή σιωπής από τον Ιησού προς τους μαθητές και 4) από τη μαρτυρία της Β΄ Πέτρ. α 16-18, η οποία μαρτυρεί, αν όχι κάτι άλλο, τουλάχιστον ότι, κατά την εποχή που συγγράφηκε η επιστολή αυτή, το γεγονός πιστευόταν ότι έλαβε χώρα (p).

(1) Ο Λουκάς «μετά από οκτώ μέρες, λέει, χωρίς να εναντιώνεται σε αυτόν (Ματθαίο), αλλά και πάρα πολύ συμφωνώντας. Διότι ο μεν Λουκάς συμπεριέλαβε και αυτήν την ημέρα που τους είπε τα παραπάνω λόγια και την ημέρα που τους ανέβασε στο όρος, ενώ ο Ματθαίος ανέφερε μόνο τις ενδιάμεσες ημέρες» (Χ).
Ο καθορισμός αυτός του χρόνου υπονοεί κάποια σχέση με τα αμέσως προηγούμενα. Η διδασκαλία για τον Υιό του Θεού, και για το Πάθος του επιβεβαιώθηκε με την μεταμόρφωση (b).

(2) Παίρνει με τον εαυτό του, μαζί του (δ).

(3) Οι τρεις αυτοί μαθητές συνόδευαν τον Ιησού και σε διάφορες άλλες βαρυσήμαντες περιστάσεις. Δες Μάρκ. ε 37, α 29 και ιγ 3, όπως και στη Γεθσημανή Ματθ. κστ 37 (S).
«Γιατί παίρνει αυτούς μόνους; Επειδή αυτοί υπερείχαν από τους άλλους» (Χ).
«Ο μεν Πέτρος από το ότι αγαπούσε πολύ αυτόν, λόγω της θερμότητας της πίστης του. Ο Ιωάννης από την άλλη από το ότι αγαπιόταν πάρα πολύ από αυτόν, λόγω της υπερβολής της αρετής του. Ο Ιάκωβος επίσης από το ότι ήταν πάρα πολύ ενοχλητικός στους Ιουδαίους, τόσο ώστε όταν ο Ηρώδης αργότερα τον φόνευσε, έκανε μέγιστη χάρη στους Ιουδαίους» (Ζ), αλλά και «από την απάντηση την οποία απάντησε μαζί με τον αδελφό του λέγοντας· Μπορούμε να πιούμε το ποτήρι» (Σχ).
Τρία πρόσωπα ήταν αρκετά να διαπιστώσουν την αλήθεια της θαυμαστής αυτής σκηνής. Εάν ήταν παρόντες περισσότεροι από τρεις θα ήταν δύσκολο κάπως να τηρηθεί το γεγονός μυστικό (ο).

(4) =Άνω φέρω, οδηγώ επάνω (g).

(5) Ως τέτοιο αρχαιότατη παράδοση κατά τα χρόνια του Ωριγένη την οποία και ο

Ιεροσολύμων Κύριλλος και ο Ιερώνυμος αναφέρουν, εξιστορεί το όρος Θαβώρ δίπλα στη Ναζαρέτ. Κάποιοι από τους νεωτέρους ερμηνευτές υποθέτουν, ότι είναι το όρος Πάνιον που είναι πιο κοντά στην Καισάρεια του Φιλίππου, και άλλοι το Ερμών, χωρίς σοβαρά επιχειρήματα (δ). Παρόλ' αυτά φαίνεται, ότι τώρα ο Ιησούς βρισκόταν κοντά στο όρος Ερμών. Δες Ματθ. ιστ 13 (F). Οι άλλοι μαθητές πιθανώς έμειναν στην Καισάρεια (S).

(6) Το υψηλό εννοείται όχι απολύτως, αλλά σε σχέση με τα τριγύρω μικρότερα βουνά. Η μεμονωμένη θέση του Θαβώρ που υψώνεται 400 μέτρα πάνω από την πεδιάδα Ιεζραήλ δίνει σε αυτό άριστη και μοναδική θέα, την οποία πολύ ψηλότερα βουνά δεν έχουν (δ).

Ματθ. 17,2 καὶ μετεμορφώθη(1) ἔμπροσθεν αὐτῶν(2), καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος(3), τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς(4).
Ματθ. 17,2 Και μετεμορφώθη εμπρός εις αυτούς, και έλαμψε το πρόσωπον αυτού όπως ο ήλιος, τα δε ενδύματά του έγιναν λευκά όπως το φως.
(1) Η όψη του άλλαξε, αφού καταυγάστηκε από θεία λαμπρότητα (g).

«Μεταμορφώθηκε και έμεινε μεν το σώμα του στη δική του μορφή, αλλά η θεϊκή λαμπρότητα απογυμνώθηκε λίγο και καταλάμπρυνε το πρόσωπό του και μετέβαλλε τη μορφή του ώστε να είναι πιο θεϊκή» (Z).
«Ενώ δηλαδή το σώμα διατήρησε το σχήμα του, τα χαρακτηριστικά του χρωματίστηκαν με λαμπρότερα φωτεινά χρώματα ώστε να είναι πιο ένδοξο» (K).
Το ρήμα αυτό υπονοεί, ότι ο Κύριος κατείχε πάντοτε την δόξα μέσα του (b).

(2) «Έτσι ώστε βλέποντας πώς μεταμορφώθηκε να μην νομίσουν ότι αυτός είναι άλλος» (Z).

(3) «Έτσι νόμισαν αυτοί· διότι η λαμπρότητα εκείνη ήταν πάνω από τον ήλιο και κάπως θεία και απόρρητη» (Z). Άλλωστε «είπε ο ευαγγελιστής όπως ο ήλιος, επειδή μόνο το άστρο αυτό ξέρουμε ότι έχει υπερβολικό φως. Διότι το ότι έλαμψε πάνω από τον ήλιο, φαίνεται» από το ότι «έπεσαν χάμω οι μαθητές· διότι κάθε μέρα έβλεπαν ήλιο και δεν έπεφταν» (Σχ.π).
«Αν δηλαδή δεν αντεχόταν το φως αλλά ήταν αντίστοιχο με αυτό του ήλιου, δεν θα έπεφταν» (Δ).

(4) Το φως είναι συνήθως σύμβολο της θείας παρουσίας (L). Πάντως η φράση λευκά σαν το φως δηλώνει λάμψη κατώτερη από εκείνη, η οποία εκφράζεται με το «έλαμψε όπως ο ήλιος»· διότι τα ρούχα του επισκίαζαν την λαμπρότητα που έβγαινε από μέσα από το σώμα του (b).

Ματθ. 17,3 καὶ ἰδοὺ(1) ὤφθησαν(2) αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας(3) μετ᾽ αὐτοῦ(4)

συλλαλοῦντες(5).
Ματθ. 17,3 Και ιδού, εφάνησαν εις αυτούς ο Μωϋσής και ο Ηλίας, οι οποίοι συνωμιλούσαν μαζή του.

(1) Το ιδού δηλώνει, ότι αμέσως μετά την θεία όψη του Σωτήρα την θαμπωτική, τράβηξε την προσοχή τους η παρουσία των δύο μεγάλων προφητών (δ).

(2) Ο ίδιος ο Χριστός αποκαλεί το όλο επεισόδιο της Μεταμόρφωσης όραμα (στο στίχο 9), το οποίο δεν σημαίνει, ότι αυτό δεν ήταν και αντικειμενική πραγματικότητα. Δες Πράξ. ζ 31,θ 10,ιστ 9,10,ιη 9. Δεν επρόκειτο για οπτική απάτη, αλλά για εμφάνιση, η οποία έγινε αντιληπτή και στους τρεις συγχρόνως μαθητές. Πείστηκαν και οι τρεις μαθητές, ότι είχαν δει τους ένδοξους αντιπροσώπους του Νόμου και των Προφητών να συνομιλούν μαζί με τον δοξασμένο Χριστό (ρ).

(3) «Παρουσίασε μαζί του ως δούλους τους επισημότερους από αυτούς που έλαμψαν στην Παλαιά Διαθήκη, για να φανεί η απόσταση του εαυτού του από εκείνους και πόσο αυτός διαφέρει από αυτούς» (Ζ).
«Υπάρχει όμως και άλλη αιτία που μπορούμε να πούμε μαζί με αυτά που λέχθηκαν. Ποιά είναι αυτή; Για να μάθουν ότι έχει εξουσία και θανάτου και ζωής και εξουσιάζει τα πάνω και τα κάτω. Για αυτό φέρνει στη μέση και αυτόν που είχε πεθάνει (Μωϋσή) και αυτόν που δεν έπαθε κάτι τέτοιο (Ηλία)» (Χ).
Ως αντιπρόσωποι της Παλαιάς Διαθήκης ο Μωϋσής και ο Ηλίας έρχονται κατά θεία εντολή για να χαιρετίσουν τον αντιπρόσωπο της Καινής, από τον οποίο συντελέστηκε η σωτηρία του κόσμου και για να τον ευχαριστήσουν για την επικείμενη εκπλήρωση του μεγάλου μυστηρίου του Θεού Πατέρα (δ). Γίνεται ολοφάνερο από το χωρίο αυτό, όπως και από άλλα τμήματα του λόγου του Θεού, ότι οι άγιοι στον ουρανό είναι γνωστοί και διακρίνονται μεταξύ τους από τη μορφή και την εμφάνιση των δοξασμένων σωμάτων τους (ο).
Οι μαθητές αναγνώρισαν τους δύο προφήτες είτε αμέσως τότε με βάση την εξωτερική εικόνα τους (τον Μωϋσή για παράδειγμα, λόγω των εκθαμβωτικών ακτίνων του προσώπου του, τον Ηλία πάλι σαν μεταφερόμενο πάνω σε πύρινο άρμα), είτε μετά από λίγο, όταν ο Κύριος μετά την Μεταμόρφωση συνομίλησε μαζί τους (F).

(4) Συζητούσαν μαζί του μόνο, όχι όμως και μαζί με τους τρεις Αποστόλους (b).

(5) Δεν πρόκειται για πλεονασμό (μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες). Ο καθένας από αυτούς συνομιλούσε με τον Ιησού. Συνομιλία ύψιστης σημασίας (b).
«Συνομιλούσαν με αυτόν δείχνοντας, ότι και ο νόμος που δόθηκε μέσω του Μωϋσή και ο λόγος των προφητών προφήτευσαν με συμφωνία για τον θάνατό του· ο μεν

νόμος με τους τύπους των θυσιών, ο δε προφητικός λόγος με διάφορα πράγματα… Το τι συζητούσαν το δίδαξε ο Λουκάς· διότι είπε, ότι έλεγαν την έξοδό του την οποία επρόκειτο να εκπληρώσει στην Ιερουσαλήμ, έξοδο ονομάζοντας την αναχώρηση και μετάβαση από αυτήν την ζωή» (Ζ).

Είναι αξιοσημείωτο ότι ούτε ο Πέτρος απηύθυνε κάποια λέξη στον Μωϋσή και τον Ηλία, ούτε αυτοί έδωσαν κάποια προσοχή στους τρεις μαθητές. Οι σκέψεις τους και η συνομιλία περιορίστηκε εξ' ολοκλήρου σε εκείνον, τον οποίον γνώριζαν ως θείο τους λυτρωτή και ήταν ήδη η μεγάλη και κεντρική φυσιογνωμία στην όλη εικόνα. Όταν ο Χριστός είναι παρών κάθε λογικό δημιούργημα βυθίζεται σε αφάνεια (ο).

Ματθ. 17,4 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι(1)· εἰ θέλεις(2), ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς(3) σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσεῖ μίαν καὶ μίαν Ἠλίᾳ.
Ματθ. 17,4 (Συνεπαρμένος ο Πετρος από το μεγαλειώδες εκείνο θέαμα έλαβε τον λόγον και είπεν στον Ιησούν)• "Κυριε καλά είναι να μείνωμεν ημείς εδώ• εάν θέλης, ας κάμωμεν εδώ τρεις σκηνάς, μίαν για σένα, μίαν για τον Μωϋσέα και μίαν για τον Ηλίαν".
(1) Δηλαδή να παραμένουμε εδώ (b).

«Επειδή αγαπούσε πάρα πολύ ο Πέτρος τον διδάσκαλο και δεν ήθελε να πάει ο Ιησούς στα Ιεροσόλυμα για να μην πάθει πηγαίνοντας εκεί… φανερά μεν δεν τολμά να τον εμποδίσει, για να μην τον μαλώσει πάλι ο Ιησούς, αλλά βλέποντας το όρος να έχει πολλή ασφάλεια μιας και αγνοούνταν από τους εχθρούς… συμβουλεύει να μείνουν εκεί» (Ζ), «όπου είναι παρόντες και ο Μωϋσής και ο Ηλίας· ο Ηλίας που κατέβασε από τον ουρανό φωτιά στο όρος και ο Μωϋσής που μπήκε στο θείο σύννεφο και συνομίλησε με το Θεό» (Χ).
«Έχουμε τον Μωϋσή και τον Ηλία που θα μας βοηθήσουν. Διότι ο μεν Μωϋσής νίκησε τους Αιγυπτίους, ο δε Ηλίας κατέβασε φωτιά από τον ουρανό· επομένως τα ίδια θα κάνουν και εναντίον των εχθρών που θα έρθουν εδώ» (Θφ).

Ανεξάρτητα όμως από αυτό «είπε ότι είναι καλό να μένουν στο όρος εκείνο, έτσι ώστε αυτός και αυτοί που ήταν μαζί του, να ευφραίνονται βλέποντας την μεταμόρφωση του Ιησού και το λαμπερό σαν τον ήλιο πρόσωπό του και τα λευκά σαν το φως ρούχα του και μαζί με αυτά, αυτούς που μία φορά εμφανίστηκαν με δόξα, τον Μωϋσή και τον Ηλία, να τους βλέπουν πάντα μέσα στη δόξα, και να ευφραίνονται με αυτά που θα τους ακούνε να συζητούν και να μοιράζονται μεταξύ τους, ο μεν Μωϋσής και ο Ηλίας προς τον Ιησού, ο δε Ιησούς προς αυτούς» (Ω).
(2) «Αφού είπε ότι είναι καλό να μένουμε εδώ και επειδή κατάλαβε ότι δεν μίλησε καλά, μιας και μίλησε από τη δική του γνώμη, πρόσθεσε, αν θέλεις» (Ζ).

(3) Τρεις, όχι έξι. Οι Απόστολοι επιθυμούσαν να είναι μαζί με τον Ιησού (b). Ή, εμείς οι άλλοι θα μοιραστούμε στις τρεις σκηνές (δ) και θα ‘μαστε στην υπηρεσία σας. Η πρόταση του Πέτρου για τις τρεις σκηνές μπορεί να εξηγηθεί ίσως και από την επικρατούσα τότε συνήθεια να στήνουν σκηνή χάριν διακεκριμένου επισκέπτη, για να δείξουν σεβασμό προς αυτόν (S).

Ματθ. 17,5 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος(1) ἰδοὺ(2) νεφέλη(3) φωτεινὴ(4) ἐπεσκίασεν(5) αὐτούς(6), καὶ ἰδοὺ(2) φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης(7) λέγουσα(8)· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου(9) ὁ ἀγαπητός(10), ἐν ᾧ εὐδόκησα(11)· αὐτοῦ ἀκούετε(12)·
Ματθ. 17,5 Ενώ δε ακόμη αυτός ωμιλούσε, ιδού ολόφωτος νεφέλη εσκίασεν αυτούς και ιδού ακούσθηκε φωνή από την νεφέλη, η οποία έλεγεν• “αυτός είναι ο μονογενής υιός μου ο αγαπητός, στον οποίον έχω ευαρεστηθή. Εις αυτόν να υπακούετε”.

(1) Στην πρόταση αυτή του Πέτρου ο Κύριος μεν «δεν λέει τίποτα, ούτε ο Μωϋσής ούτε ο Ηλίας, ο ανώτερος όμως και αξιοπιστότερος από όλους, ο Πατέρας, αφήνει φωνή» (X).

(2) Αλλεπάλληλα ιδού. Πράγματα μεγάλων στιγμών. Μία από τις μεγαλύτερες αποκαλύψεις (b).

(3) «Έτσι πάντα φαίνεται ο Θεός. Διότι νεφέλη και γνόφος (=ομίχλη) υπάρχει γύρω από αυτόν» (X). Και «πάνω σε σύννεφο σαν σε όχημα κινείται ο Θεός. Διότι λέει ο Ψαλμός αυτός είναι που έκανε τα σύννεφα άρμα, πάνω στο οποίο επιβαίνει (Ψαλμ. 103,3). Και πολλά τέτοια χωρία υπάρχουν σε πολλά σημεία της Γραφής» (Z). Η ανθρώπινη φύση δεν μπορεί να βαστάξει ακάλυπτη τη δόξα του Θεού (b).

(4) «Όταν μεν απειλεί, δείχνει σκοτεινό σύννεφο, όπως ακριβώς στο Σινά (δες Εξόδου ιθ 16)… Εδώ όμως, επειδή δεν ήθελε να φοβίσει, αλλά να διδάξει, δείχνει νεφέλη φωτεινή» (X).

(5) Εφόσον η νεφέλη ήταν φωτεινή δεν άφησε σκιά. Το ρήμα λοιπόν εδώ έχει την έννοια: η φωτεινή νεφέλη με λαμπρότητα περιέβαλλε και κάλυψε αυτούς (g). Νεφέλη, το κέντρο της οποίας ήταν γεμάτο και φωτισμένο με δόξα, ενώ οι εκθαμβωτικές και αφόρητες ακτίνες της μετριάζονταν από το μέρος εκείνο της νεφέλης, το οποίο παρεμβαλλόταν ανάμεσα στο κέντρο και τους μαθητές (o).

(6) Τον Κύριο και τους δύο που συνομιλούσαν μαζί του μάλλον, όπως μπορεί κάποιος να εικάσει από το επακόλουθο «φωνή από την νεφέλη», το οποίο ίσως υποδηλώνει, ότι οι Απόστολοι ήταν έξω από την νεφέλη

(δ).

(7) «Νεφέλη και φωνή, για να βεβαιωθούν, ότι είναι φωνή του Θεού» (Ζ).

(8) «Αυτά και όταν βαπτιζόταν ο Σωτήρας τα είπε από τον ουρανό ο Πατέρας» (Ζ), προστίθεται όμως μόνο εδώ η προτροπή «αυτόν να ακούτε».

(9) Με άρθρο. «Όχι απλώς υιός, όπως αυτοί που γίνονται υιοί μου λόγω της αρετής» (Ζ).

(10) Αυτός που αγαπιέται από εμένα κατά εξαιρετικό τρόπο «ως μονογενής» (Ζ) μεν κατά την θεία φύση, και ως απολύτως ευαρεστώντας εμένα κατά την ανθρώπινη φύση.

(11) «Σαν να έλεγε, στον οποίο αναπαύομαι, στον οποίο αρέσκομαι» (Χ).

Επαναπαύομαι και αρέσκομαι σε αυτόν κατά μεν τη θεία φύση «διότι είναι εξισωμένος σε όλα με τον Πατέρα με ακρίβεια και είναι μία η θέληση αυτού και του Πατέρα του, και, χωρίς να παύει να είναι Υιός, είναι στα πάντα ένα με αυτόν που τον γέννησε» (Χ), ενώ κατά την ανθρώπινη φύση, διότι απολύτως υποτάχτηκε στον Θεό και Πατέρα.
«Επομένως είναι διπλή η αγάπη, μάλλον δε και τριπλή· Επειδή είναι Υιός, επειδή αγαπητός, επειδή σε αυτόν ευδόκησε» (Χ).
«Τον αγαπώ δηλαδή επειδή είναι υιός μου, επειδή είναι αγαπητός και επειδή με αναπαύει και μου αρέσει» (Ζ).
(12) Με αυτό ανακηρυσσόταν ο Ιησούς νομοθέτης επίσημος της Κ.Δ., όπως άλλοτε (Δευτερονόμιο ιη 15) ο Μωϋσής της Π.Δ. (F).

«Σε αυτόν να πείθεστε, αυτόν να πιστεύετε, σε ό,τι και λέει και κάνει… Αυτόν να ακούτε, αφήνοντας τον μωσαϊκό νόμο και τις προφητικές μυσταγωγίες. Διότι ολοκλήρωση και τελειοποίηση του νόμου και των προφητών είναι ο Χριστός. Και επομένως εκείνα όλα συντελέστηκαν, αφού έφταναν μέχρι αυτόν μόνο» (Ζ).
«Αυτόν να ακούτε και αν ακόμη θέλει να σταυρωθεί, μην εναντιώνεστε σε αυτόν» (Θφ).
Ματθ. 17,6 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον(1) αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα(2).
Ματθ. 17,6 Όταν οι μαθηταί ήκουσαν αυτήν την φωνήν έπεσαν στο χώμα πρηνείς και εφοβήθησαν πάρα πολύ.
(1) Έπεσαν μπρούμυτα με το πρόσωπο στραμμένο προς το έδαφος και ακουμπώντας το. «Έπεσαν γεμάτοι από φόβο και συγχρόνως και τον προσκύνησαν» (Χ). Είναι αυτή στάση λατρείας (Α΄Μακ. δ 40,55), προ παντός

μπροστά σε οπτασία (Δανιήλ η 17,18,ι 9,15,Ιουδίθ ιστ 20 κλπ.)(L).
(2) Φοβήθηκαν «διότι ήταν και ερημιά και ύψος... και μεταμόρφωση γεμάτη από φρίκη και φως ασυγκράτητο και νεφέλη μεγάλη και διαρκής και όλα αυτά ήταν που τους έκαναν να νιώσουν πολλή αγωνία» (X).
«Αφού λοιπόν το σύννεφο από τον ουρανό απλώθηκε ολόγυρά τους και η φωνή έπεσε ορμητικά πάνω τους, πολύ λογικά έπεσαν κάτω και φοβήθηκαν» (Z).
«Επειδή όμως τώρα οι μαθητές κυριεύτηκαν από ασυγκράτητο φόβο, έπεσαν κάτω, για να μάθουμε πάλι και από αυτό, ότι αποδείχτηκε πάρα πολύ αναγκαία για τους γήινους ανθρώπους η μεσιτεία του Σωτήρα μας, νοούμενη βέβαια σύμφωνα με τον τρόπο της ενανθρώπησης. Γιατί, αν δεν είχε γίνει σαν εμάς, ποιος από εμάς θα μπορούσε να αντέξει το Θεό, εκπέμποντας από τον ουρανό την ανέκφραστη δόξα του και παρουσιάζοντας αυτήν να μην είναι υποφερτή από κανέναν από τους ανθρώπους; Γιατί και ο μακάριος Παύλος είπε, ότι «αυτός κατοικεί μέσα σε φως απλησίαστο (Α΄Τιμ. 6,16)»» (K).

Ματθ. 17,7 καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς(1) ἥψατο(2) αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.
Ματθ. 17,7 Προσήλθεν όμως ο Ιησούς, τους ήγγισε και είπε• “σηκωθήτε, μη φοβείσθε”.
(1) «Λυπήθηκε την αδυναμία τους και γρήγορα σταματά τον φόβο» (Z).
(2) Ήταν πεσμένοι εξαιτίας εκείνων, τα οποία είδαν και άκουσαν. Σηκώθηκαν από το έδαφος πάλι με το δραστικό άγγιγμα που εκδήλωνε πολλή οικειότητα (b).

Ματθ. 17,8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον(1).
Ματθ. 17,8 Υψωσαν εκείνοι τα μάτια των και δε είδαν κανένα παρά μόνον τον Ιησούν.
(1) «Για να πληροφορηθούν, ότι για αυτόν έγινε η φωνή, μόνος λοιπόν φαίνεται σε αυτούς» (Z). Από το ότι απέμεινε μόνος αυτός, έγινε ολοφάνερο, ότι αυτός είναι ο Υιός, τον οποίο έπρεπε να ακούνε και όχι ο Μωϋσής ούτε ο Ηλίας (b).

Η μεταμόρφωση έκρυβε μεγάλη σημασία για τους μαθητές, οι οποίοι νοιώθοντας έκπληξη από τη διδασκαλία, ότι ο Μεσσίας έπρεπε να πάθει και να πεθάνει, θα δοκίμαζαν μεγάλη παρηγοριά από αυτήν. Δίδαξε αυτή στους τρεις μαθητές, ότι το πάθος του Μεσσία δεν σήμαινε ότι θα χανόταν η δόξα της βασιλείας, αλλά ότι η δόξα αυτή δεν θα ήταν από τη γη, αλλά από τον ουρανό. Παρόλο που ο Μεσσίας θα απορριπτόταν από το λαό του, δεν θα απορριπτόταν όμως και από τον Θεό. Ήταν ο Υιός του Θεού, στον οποίο ο Πατέρας διακήρυξε τον εαυτό του πλήρως ευαρεστημένο. Ο Μωϋσής και ο Ηλίας εξαφανίζονται, και ο Ιησούς μένει μόνος και σε αυτόν οφείλουν όλοι να υπακούουν.

Αλλά και για τον ίδιο τον Ιησού η Μεταμόρφωση ερχόταν σε στιγμές εκτάκτως κρίσιμες της δημόσιας δράσης του. Οι βαρείς πειρασμοί του σατανά στην έρημο ανανεώθηκαν ήδη με το στόμα ενός από τους Αποστόλους του. Κατά τους τελευταίους αυτούς μήνες του επίγειου σταδίου του η σκιά του Σταυρού έπεφτε πάνω του όλο και περισσότερο. Και η Μεταμόρφωση υπήρξε η πρόγευση της δόξας, η οποία παρεχόταν σε αυτόν την ώρα που προγευόταν το πάθος του και ξέφευγαν από τα χείλη του τα βαρυσήμαντα λόγια: «Τώρα η ψυχή μου έχει ταραχτεί και τι να πω; Πατέρα, σώσε με από την ώρα αυτή» (p).

Έτσι ολοκληρώνεται η περιγραφή μίας από τις υπεροχότατες και ύψιστες σκηνές, από όσες ποτέ ανθρώπινο μάτι επιτράπηκε να δει. Δεν μπορεί κάποιος παρά να θαυμάσει την απλή και ανεπιτήδευτη γλώσσα της αφήγησης, την τόσο διαφορετική από το ύψος, το οποίο θα χρησιμοποιούσαν συγγραφείς ξένοι από την έμπνευση του Πνεύματος (o).

Ματθ. 17,9 καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ(1) εἴπητε(2) τὸ ὅραμα(3) ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ(4).
Ματθ. 17,9 Και όταν κατέβαιναν από το όρος, έδωσεν εις αυτούς εντολήν ο Ιησούς και τους είπε• “να μη πήτε εις κανένα αυτό το όραμα, έως ότου ο υιός του ανθρώπου αναστηθή εκ νεκρών”.

(1) Ούτε στους ίδιους τους συμμαθητές τους (b).
(2) Η εντολή αυτή ήταν σύμφωνη με τη συνηθισμένη τακτική του Χριστού σχετικά με το μεσσιακό του αξίωμα. Δες η 4 (S). Ακούγοντας οι όχλοι τα σχετικά με την μεταμόρφωση και την εμφάνιση του Μωϋσή και του Ηλία υπήρχε κίνδυνος να ενισχυθούν στις σαρκικές τους προσδοκίες για τον Μεσσία και να παρεκτραπούν σε ενέργειες άτοπες που θα εμπόδιζαν την εκπλήρωση του πνευματικού έργου του Σωτήρα (δ).
Οι Ιουδαίοι επίσης που απιστούσαν σε αυτόν «περισσότερο θα εξαγριώνονταν» (Z).

«Διότι όσο μεγαλύτερα λεγόντουσαν για αυτόν, τόσο πιο δυσπαράδεκτα ήταν σε αυτούς. Αλλά και το σκάνδαλο που προερχόταν από τον σταυρό περισσότερο μεγάλωνε από εδώ» (X).
(3) Όραμα εδώ δεν είναι η οπτασία στον ύπνο ή σε έκσταση αλλά αυτό που έγινε ορατό με τα μάτια· το θέαμα (g).
(4) «Δεν διέταξε για πάντα να μην το πουν σε κανέναν, αλλά έως ότου αναστηθεί από τους νεκρούς» (X). Μετά την ανάσταση το μεσσιακό αξίωμα του Ιησού έγινε το ζωτικότερο σημείο στο νέο κήρυγμα (S). Η δόξα της ανάστασης λοιπόν καθιστούσε την προηγούμενη εμφάνιση περισσότερο πιστευτή (b).

«***Διότι μετά από αυτά καταξιώθηκαν να πάρουν και το άγιο Πνεύμα και είχαν και την φωνή που άφηναν τα θαύματα που συνηγορούσε για όλα αυτά, και όλα όσα έλεγαν στη συνέχεια γίνονταν εύκολα αποδεκτά, διακηρύσσοντας ισχυρότερα και από σάλπιγγα την δύναμή του αυτά τα ίδια τα πράγματα και κανένα παρόμοιο σκάνδαλο δεν μεσολάβησε σε εκείνα που συνέβαιναν***» (X). Και πράγματι μετά την ανάσταση ανέφεραν την Μεταμόρφωση ο μεν Πέτρος στο Β΄ Πέτρου α 18, ο δε Ματθαίος εξιστόρησε τα σχετικά με αυτήν, αν και δεν ήταν παρών (b).

(Αποσπάσματα από τα ερμηνευτικά Υπομνήματα στα Ευαγγέλια του Π.Ν. Τρεμπέλα. Τα αποσπάσματα μεταφράστηκαν και μεταγλωττίστηκαν στη δημοτική γλώσσα από τον π. Νικόλαο Πουλάδα)